

Regiobinding in de praktijk

Mensen die in Nederland wonen en maatschappelijke opvang nodig hebben moeten altijd opgevangen kunnen worden. Dit uitgangspunt is vastgelegd in de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Gemeenten hanteren echter het principe van regiobinding. Hierbij is de maatschappelijke opvang alleen bestemd voor de 'eigen' dakloze burgers. Dakloze mensen uit een andere regio worden verwezen naar hun eigen regio. In hoeverre is de maatschappelijke opvang (landelijk) toegankelijk als gemeenten de regiobinding hanteren?

Omdat er signalen waren dat dakloze mensen van stad naar stad werden gestuurd of overal geweigerd werden, gaf het ministerie van VWS opdracht dit te onderzoeken. Begin september presenteerde het Trimbos instituut (kennisinstituut geestelijke gezondheidszorg en verslaving) de resultaten en concludeerde dat mensen niet altijd de opvang in kunnen doordat de regiobinding te strak wordt gehanteerd door gemeenten en opvanginstellingen.

Mystery Guest

Gedurende het onderzoek bezochten mensen met ervaring met dakloosheid als 'mystery guest' verschillende gemeenten en opvanginstellingen. Daar waar er geen sprake was van regiobinding werd in de helft van de gevallen de persoon zonder hulp weggestuurd. Toch heeft het grootste deel van de gemeenten het beleid om dakloze mensen zonder regiobinding tijdelijk op te vangen en er voor te zorgen dat ze terecht kunnen in een regio waar ze wel binding mee hebben. Er is dus verschil tussen voorgenomen beleid en de praktijk.

Al eerder signalen

De Straatadvocaten Rotterdam, belangenbehartigers voor mensen die dakloos zijn of dreigen te worden, kregen al eerder signalen over de regiobinding. 'In de praktijk moesten mensen twee van de voorgaande drie jaren zijn ingeschreven in de gemeente,' aldus Berletta Scholten (straatadvocaat/afdelingscoördinator Basisberaad), 'en dat is niet altijd het geval. Soms zijn mensen al langere tijd niet ingeschreven in een gemeente, waardoor ze werden geweigerd. Deze mensen zwerven dan overal en nergens, soms van stad naar stad, en verdwijnen vervolgens uit beeld. Dat baart ons zorgen.'

Een goed beeld

Toch was het lastig om een goed beeld te krijgen rond de regiobinding. 'Het contact met de mensen was vaak vluchtig, omdat mensen naar een andere stad gingen als ze hier werden geweigerd. En dat maakte het lastig om een goed beeld te krijgen van de omvang van de problematiek rond regiobinding. En in de regel horen we alleen de klachten, en zelden wanneer het goed gaat.'

Overleg

De problematiek rond de regiobinding is door de straatadvocaten ook aangedragen bij de gemeente Rotterdam en in het overleg van Como G4 (platform van Cliëntenorganisaties Maatschappelijke Opvang in de grote vier steden). Hier zijn de verschillende signalen verzameld en aangedragen in het overleg met het ministerie van VWS. 'We hebben gepleit bij VWS om een onderzoek te doen naar de regiobinding. We zijn dan ook blij dat het onderzoek is gedaan. En we blijven in overleg met de gemeente en VWS over de regiobinding.'

Bas van Bellen

In hoeverre is de maatschappelijke opvang toegankelijk?

Straatadvocaten

De Straatadvocaten Rotterdam zijn belangenbehartigers voor mensen die dakloos zijn, zijn geweest of dreigen worden. De nadruk ligt op het voorkomen van dakloosheid of het zo snel mogelijk beëindigen daarvan. Mensen die dakloos zijn (of dreigen te worden) kunnen een beroep doen op de straatadvocaten. Deze individuele belangenbehartiging is voedingsbodem voor collectieve belangenbehartiging: knelpunten in hulp- en dienstverlening in de maatschappelijke opvang worden verzameld, en deze signalen worden aangedragen op de juiste plekken (o.a. gemeente, instellingen, woningcorporaties etc.).

De straatadvocaten zijn onderdeel van de afdeling Basisberaad van Zorgbelang Zuid-Holland. De afdeling Basisberaad behartigt individueel en collectief de belangen van kwetsbare personen binnen de geestelijke gezondheidszorg, maatschappelijke opvang en verslavingszorg. Samen met hen werkt de afdeling Basisberaad aan versterking van hun positie vanuit hun eigen kracht. Meer informatie over de straatadvocaten en het Basisberaad: www.basisberaad.nl.

Naast Rotterdam zijn er ook straatadvocaten in andere steden, elk met hun eigen werkwijze. In Gouda is een straatadvocaat in dienst van het ZOG-MH (Zorgvragers overleg GGz Midden Holland), in Leiden werkt een straatadvocaat bij ZON (Zorgvragers organisatie Noordelijk Zuid-Holland). Maar er zijn ook straatadvocaten werkzaam in bijvoorbeeld Amersfoort en Amsterdam.